

de skor

v.w.g. texel 1983 no. 2

DE SKOR, orgaan van de VWG- Texel.

2^e jaargang nr. 2
april 1983

INHOUD

-Programma	1
-Zeetrek telling - FRITS-JAN MAAS	2
-Stookolieslachtoffers; vondsten winter '82-'83 FRITS-JAN MAAS	5
-Determinatie en leeftijdsbepaling bij alk en zeekoet	6
-Stookolieslachtoffers; aanvoer NRC jan.-febr.'83 ADRIAAN DIJKSEN	8
-Bibliotheek - DICK SCHERMER	9
-Steltlopers met kleurringen - COR SMIT	10
-Over de trek van de zilvermeeuw - LIEUWE DIJKSEN	13
-Meeuwnesten tellen! - ADRIAAN DIJKSEN	20
-Waarnemingenrubriek	21
-Bestuur	24

PROGRAMMA.

Weekend 30 april/1 mei: zeetrek kijken o.l.v. Frits-Jan bij het Westerslag.

30 april, 5 mei en 21 mei: (dat zakkenlopen op 30 april zal dit jaar wel in het gedrang komen vrees ik, red.) zangvogels herkennen in de Dennen o.l.v. Adriaan. Net als vorig jaar weer 3 vroege wandelingen om vertrouwd te raken met de zang van bosvogeltjes. Verzamelen bij Catharinahoeve om 6.00 u. (op 21 mei om 5.00 u.).

Zaterdag 7 mei: rondleiding Korverskooi o.l.v. Hans Kiewiet. Bij teveel belangstelling kan er een 2^e excursie worden gehouden op 14 mei. Verzamelen om 10.00 u. bij de ingang van de kooi. Zo snel mogelijk opgeven bij Dick! Stilte is geboden!

Zondag 15 mei: wadvogeltelling.

Woensdagavond 25 mei: excursie Dijkmanshuizen o.l.v. Cees Boot. (max. 15 personen). Verzamelen om 19.00 u. bij de ingang tussen de boerderijen 't Zuidveld en Ieperen aan het verlengde van de Veenselangeweg. Opgeven bij Dick.

Zaterdag 28 mei: meeuwnesten tellen in de Muy; zie pag. 20!
Landtrektellingen Nol van Bertus tussen De Koog en de Muy. Data:
16 april van 6.12 u. tot 8.42 u. | 14 mei van 5.18 u. tot 7.48 u.
30 april van 5.43 u. tot 8.13 u. | 28 mei van 5.00 u. tot 7.30 u.
Inlichtingen bij Dick.

ZEETREKTELEN OP TEXEL.

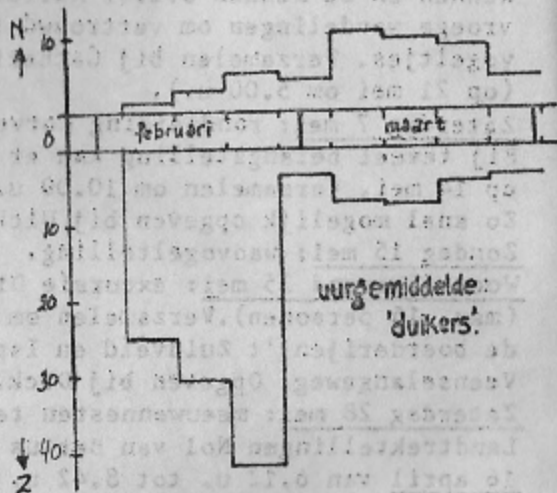
INLEIDING.

Na het stormachtige begin van dit jaar is het na de orkaan van 1 februari wat kalmer geworden, hoewel maart ook weer tamelijk winderig was. Boven zee viel tot nu toe nog maar weinig te beleven. De voorjaars trek is, behoudens enkele verplaatsingen van de zwarte zeeëend, nog helemaal niet op gang gekomen. Misschien dat in het weekend van 2/3 april de trek losbarst. Tussen 29 januari en 1 april is slechts 40 uur over zee gekeken, hetgeen eigenlijk te weinig is om verantwoorde grafieken te tekenen; voor twee soorten ging het nog net, hoewel sommige uitschieters in deze grafiekjes geflatteerd zijn. Behalve bij paal 15 zijn ook flink wat uurtjes geteld bij De Koog (paviljoen Noordzee) wanneer de weersomstandigheden tellen bij het Westerslag niet toelieten. Louis en Richard Witte en de samensteller dezès waren zoals gebruikelijk de enige tellers.

OVERZICHT 29 JANUARI - 1 APRIL 1983.

Duikers en futen.

Duikers waren lang niet zo talrijk als in de vorige winter het geval was, maar toen lagen de aantallen dan ook extreem hoog. In februari werden de meeste duikers gezien: 6-2 107 Z, in 2 uur, 17-2 101 Z, 8 N en 12 tp in 2 uur en 19-2 86 Z en 7 N in 1 uur. Van noordwaartse trek viel nog niets te bespeuren. Alleen roodkeelduikers werden gezien, geen enkele keer werd een duiker als parelduiker gedetermineerd. Op 17 februari werden behoorlijk veel futen gezien: 154 Z, 2 N en 20 tp in 2 u. Overigens waren regelmatig futen zichtbaar, echter zelden meer dan 5 per uur.

De roodhalsfuut kon ook tamelijk frequent waargenomen worden, de meeste exemplaren op 6 februari: 4 Z, 1 N en 1 tp (2 uur). Op 28 febr. en 1 mrt. werd een naar zuid vliegende kuifduiker gezien.

Noordse stormvogel: 5 febr. 2 Z.

Jan van gent.

Eind maart passeerden tijdens westerstormen soms kleine groepjes of tweetallen Jan van genten, op 26 maart zelfs 12 exx. N in 2 u. Eenden en ganzen.

Van eendentrek was tot nu toe nauwelijks iets te merken, hopelijk moet dit nog komen. Vermeldenswaard zijn alleen de 21 pijlstaarten die op 28 febr. naar noord vlogen. Twee keer werd een groepje toppereenden gezien: 28 febr. 15 Z en 5 maart 8 Z. Eidereenden en middelste zaagbekken waren ook schaars, de samensteller vond de aantallen te gering om de lezer daarmee te vervelen.

Tot 20 maart vlogen ook

bijzonder weinig zwarte zeeëenden langs; op de 20^e begon wat noordwaartse trek: 946 N in 2 uur.

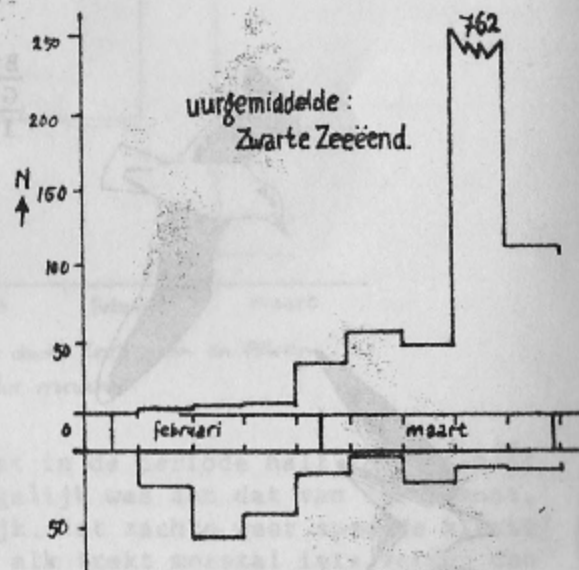
De dag erop, de 21^e, vond zelfs vrij massale doortrek plaats: in 2 uur maar liefst 2940 exx. noord.

De grote zeeëend werd maar op 3 dagen gezien (17-2 2 Z, 12-3 6 Z, 21-3 1 Z en 3 N). Bergeenden trokken wel vrij regelmatig langs, zelden meer dan 2 exx. in een uur. Half maart begon wat doortrek van rotganzen, met op 20 maart het hoogtepunt daarvan met 256 N in 2 uur.

Kleine jager: 5-2 1 Z.

Meeuwen en sterns.

Op 5 febr. werden veel grote mantelmeeuwen gezien: 175 Z en 33 N in 2 uur. De eerste kleine mantelmeeuw werd genoteerd op 11 maart. Een 1^e jaars grote burgemeester vloog op 5 maart naar Z.

Een staartje van de grote drieteenmeeuwen-golf uit januari volgde kort na de orkaan op 1 februari; op 5 febr. 243 Z en 244 N in 2 uur, op 6 febr. 305 Z en 3 N in 2 uur. Op 5 febr. vlogen ook nog 6 dwergmeeuwen zuid. De allereerste twee grote sterns vlogen reeds langs op 20 maart, hetgeen redelijk vroeg is. Pas 9 dagen later werd de volgende grote stern waargenomen.

Alkachtigen.

De orkaan heeft een grote invloed gehad op het voorkomen van alkachtigen voor de Texelse kust. Op 5 febr. werden maar liefst 148 alk/zeekoeten zuid, 12 noord en 21 ter plaatse waargenomen (daarvan 5 als alk en 5 als zeekoet herkend). Gedurende de hele maand februari konden met zekere regelmaat alk/zeekoeten opgeschreven worden.

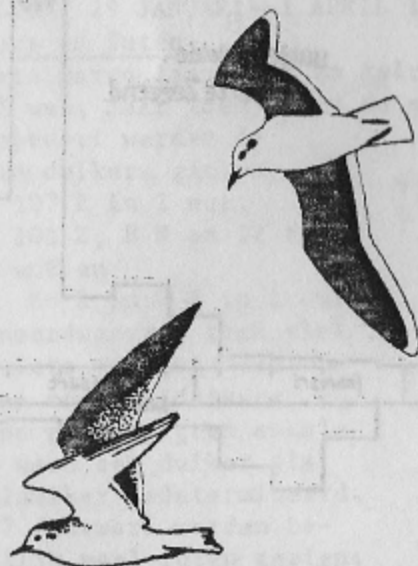
Papegaaaiduiker: 17-2 1 Z (R.Witte).

Kleine alk: 19-2 2 N (R.Witte & E.Menkveld); 20-2 1 Z (R.Witte).

Bruinvis: 18 maart 1 zuid.

Grijze zeehond: 20 maart

1 onvolwassen ex. zuid.

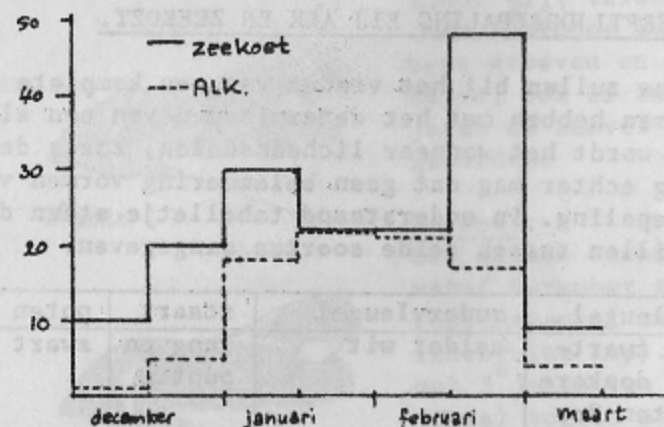
Frits-Jan Maas
Rozendijk 24
1791 PE Den Burg
02220-3236

STOOKOLIESLACHTOFFERS 1982-1983.

In het vorige nummer van de Skor meldde Adriaan ons al hoeveel stookolieslachtoffers er bij het NRC binnengebracht waren. Ook vermoedde hij dat meer vogels het slachtoffer werden van het zwarte goud dat tegenwoordig gewoon op zee drijft. Dat was inderdaad het geval; regelmatig uitgevoerde tellingen leverden soms hinderlijk veel dode vogels op. Vele soorten spoelden aan, ik zal me hier beperken tot de top-drie.

Lijstaanvoerder was zoals te verwachten viel, de zeekoet. Van deze soort belandden 161 kadavers op het strand.

De drieteenmeeuw eindigde als tweede met 88 sterfgevallen, net voor de alk, die met 87 lijken ongewoon hoog scoorde.

Het aantal gevonden dode Zeekoeten en Alken gerangschikt per halve maand.

Uit het grafiekje blijkt dat in de periode half januari-half februari het aantal alken gelijk was aan dat van de zeekoet, dit is hoogst ongebruikelijk. Het zachte weer speelde hierbij waarschijnlijk een rol: de alk trekt meestal iets verder dan de zeekoet en is in andere winters vrijwel niet aanwezig voor de Nederlandse kust.

Bij de zeekoet was ruim 81% met olie bevuild. Twee keer werd een "gebrilde" zeekoet aangetroffen.

Van de dode alken was een geringer percentage (slechts 64 %) besmeurd met olie, een opmerkelijk verschil.

Direkt na de orkaan op 1 februari werden 21 alken gevonden, waarvan 10 zonder olie, zodat bij deze vogels mogelijk de doodsoorzaak uitputting of ondervoeding was (bij zware zeeganger kunnen deze vogels maar moeilijk foerageren). Ook bij de drieteenmeeuw was uitputting door de vele stormen een vermoedelijk veel voorkomende doodsoorzaak; bij deze soort bleef het percentage "olievogels" steken op 35. Meer dan de helft (60 %) van de dode drieteenmeeuwen was adult. Al met al weer een slechte winter voor de zeevogels.

Frits-Jan.

DETERMINATIE EN LEEFTIJDSEBEPALING BIJ ALK EN ZEEKOET.

De meeste onder ons zullen bij het vinden van een complete vogel geen problemen hebben met het determineren van een alk of zeekoet. Lastiger wordt het wanneer lichaamsdelen, zoals de kop, ontbreken. Dan nog echter mag dat geen belemmering vormen voor een juiste soortbepaling. In onderstaand tabelletje staan de onderlinge verschillen tussen beide soorten aangegeven.

	bovenvleugel	ondervleugel	staart	poten
alk	geheel zwart-bruin, donkere schachten der slagpennen.	helder wit	lang en puntig	zwart
zeekoet	zwartbruin, schachten der slagpennen wit	grijze en witte veren, vaak vlekkelig	kort en puntig	meestal bruin-achtig

M.b.v. staartvorm en kleur van de schachten van de slagpennen kan 99,9 % van de gevallen goed gedetermineerd worden: dit zijn de meest betrouwbare kenmerken.

staart alk

staart zeekoet

Alk.

Leeftijdsebepaling bij de alk gaat iets eenvoudiger dan bij de zeekoet.

Wanneer de snavel nog aan de betreffende alk zit kan daaraan gezien worden hoe oud de vogel is. Een 1^e winter-vogel heeft een nog weinig ontwikkelde, geheel zwarte snavel. Bij een 2^e winter-exemplaar is de witte band over de snavel aanwezig. In de 3^e winter komt daar een eerste groef bij, terwijl een volwassen (dus 4^e winter en ouder) vogel twee groeven en een witte band bezit; ook is in de loop der jaren de snavel hoger en ronder geworden.

Zeekoet.

Een adulte zeekoet draagt al vanaf december zijn prachtkleed (dus helemaal zwarte of chocoladebruine kop). Mogelijk kunnen ook 3^e jaars (en eventueel ook 2^e jaars) vogels al het prachtkleed bezitten, maar meestal blijven deze vogels nog in het winterkleed. Een 1^e jaars vogel (ook wel 1^e winter genoemd) is goed te onderscheiden van oudere exemplaren aan een opvallende witte verenrand op de ondervleugel; deze rand wordt naarmate de vogel ouder wordt steeds smaller en bij een volwassen (4^e jaars (winter)) vogel zijn deze geheel grijs. Een 1^e winter vogel heeft bovendien midden op de bovenvleugel bruine veren, welke bij

Leeftijden ALK:

1^e winter

2^e winter

3^e winter

4^e winter (adult)

oudere vogels zwartbruin zijn.

Witte rand op ondervleugel
bij 1e winter Zeekoet.

Een ieder die meer wil lezen over stookolieslachtoffers, determinatieproblemen bij aangespoelde vogels, oorzaken en achtergronden van olierampen, rampenplannen etc. kan lid worden van het Nederlands Stookolieslachtoffer Onderzoek (NSO). Deze club geeft 4 à 5 keer per jaar een Nieuwsbrief uit; een abonnement hierop kost f15,- per jaar (giro nr. 13500 t.n.v. Gemeentegiro Amsterdam t.g.v. rekeninghouder 460 7387 C.J.Camphuysen, postbus 53153, 1007 RD Amsterdam.

Frits-Jan.

STOOKOLIESLACHTOFFERS NRC JAN.-FEBR. 1983.

In januari en februari ging de gestage aanvoer van met olie vervuilde vogels op het natuurrecreatiecentrum "gewoon" door. Helaas! De meeste dieren werden binnengebracht op 15-17 jan., 20-23 jan. en in de eerste week van februari. Op 21-1 ging de Landrover van SBB langs het strand en nam ook een groot aantal dode vogels mee (bijna alle dode exx. in onderstaande lijst). Opvallend is dat er in januari enkele sterk vermagerde koeten binnenkwamen waarop geen olie te bespeuren was. Dat was ook het geval bij een aantal vogels dat begin februari werd gebracht. Die dieren kunnen we waarschijnlijk aanmerken als slachtoffers van de orkaan op 1-2.

In totaal werden binnengebracht:

	levend	dood	totaal
roodkeelduiker	1	-	1
fuut	3 (3z)	-	3
roodhalsfuut	1	-	1
zwarte zeeëend	8	-	8 (alleen in febr.)
eidereend	2	-	2
zeekoet	70 (7z)	10	80
alk	9 (3z)	11	20
kleine alk	2	-	2
papegaaiduiker	-	2	2
drieteenmeeuw	1	-	1
totaal	97	23	120

(z = zonder olie)

Adriaan.

BIBLIOTHEEK.

- Het volgende is de afgelopen twee maanden bij mij binnengekomen:
1. Vogels, Ecologie en Ontwikkeling nr.4 (mrt-dec 1982).
Uitgave Stichting Mondiaal Alternatief.
 2. Mens en Vogel, okt/nov/dec-nummer
 3. De Gierzwaluw, alle nummers van 1982.
Met de VWG-Amsterdam hebben we sinds kort een ruilabonnement.
Lezenswaardig!
 4. Jaarverslag van de Vogelwacht Franeker en Omstreken.
Kievitseieren, nestzorg etc., soms in het Fries.
 5. De Steenloper nr. 1 1983; VWG Den Helder.
 6. Weitsje en warje yn it gea; nazorg in Friesland.
Veel praktische tips.

Dick.

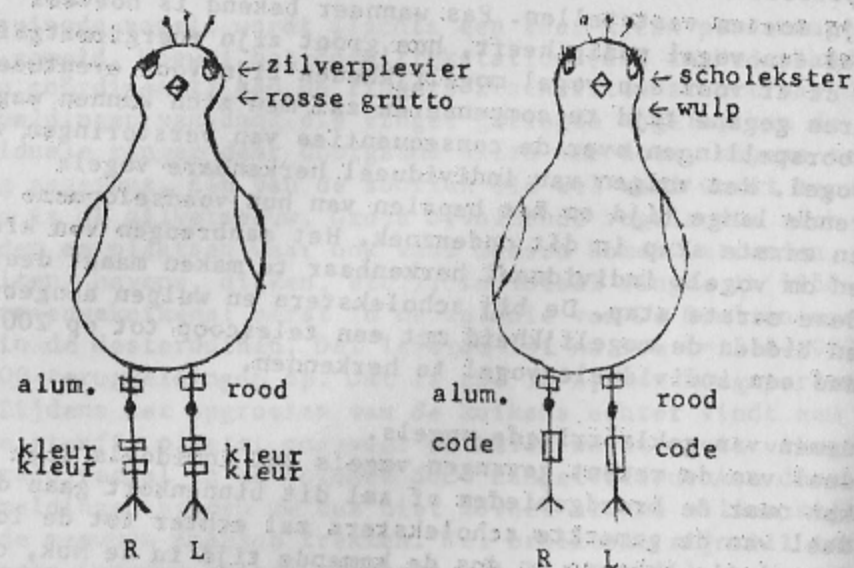
STELTLOPERS MET KLEURRINGEN.

Sinds enkele weken lopen er op Texel steltlopers met kleurringen rond. Tussen 8 en 20 maart zijn namelijk op een aantal plaatsen op het zuidelijk deel van het eiland in totaal 107 scholeksters en 3 wulpen gevangen en van kleurringen voorzien. Veel mensen vinden prachtig versierde kerstbomen mooier dan niet versierde sparrebomen, getuige het feit dat er maar weinig huiskamers in Nederland een niet versierde kerstboom rijk zullen zijn. Het is niet speciaal om zulke natuurliefhebbers te plezieren dat op het RIN het initiatief is genomen vogels van versieringen te voorzien. Waar het wel om gaat is dat we voor het vogelonderzoek op het RIN op Texel de beschikking wilden hebben over een populatie individueel gemerkte vogels. Het is de bedoeling in de toekomst meer vogels te vangen en dat ook zilverplevieren en rosse grutto's in het onderzoek worden betrokken.

Welke ringen?

Al bij het opzetten van het ringprogramma verwachtten wij minder zilverplevieren en rosse grutto's te vangen dan wulpen en scholeksters. Meer vogels individueel willen merken betekent ook over meer combinatiemogelijkheden moeten beschikken. Bij het opzetten van het programma is dan ook meteen gekozen voor twee systemen: zilverplevier en rosse grutto merken met alleen kleurringen, scholekster en wulp met coderingen. De eerste twee soorten, die tot op heden dus nog niet zijn gevangen, krijgen in totaal 6 ringen waarbij boven de "knie" aan de linkerpoot steeds een rode kleurring wordt aangebracht en aan de rechterpoot steeds een aluminiumring. Onder de "knie", aan het loopbeen dus, krijgt elke poot twee kleurringen waarvan de kleurcombinatie per vogel verschilt. Scholekster en wulp krijgen boven de "knie" dezelfde combinatie als zilverplevier en rosse grutto maar dragen aan het loopbeen aan elke poot een kleurring met ingegraveerde letter. In totaal zijn 15 letters gebruikt, namelijk A,B,C,E,H,J,K,L,N,P,Q,S,T,Y en Z. De kleur van de codering kan wit, geel, oranje of blauw zijn. (De letter staat 3 maal op de ring gegraveerd). Door letters en kleuren te combineren ontstaan 1200 verschillende mogelijkheden.

De vogels zien er dus zo uit:

De gevangen vogels worden bekeken (leeftijd, rui), gemeten en gewogen. Hierdoor wordt waardevolle informatie verkregen over bijv. de conditie van de vogel wat van belang kan zijn voor waarnemingen die later aan de vogel gedaan kunnen worden. Uiteraard worden tijdens het onderzoek ook andere soorten gevangen dan de vier genoemde. Deze vogels worden alleen voorzien van een vogeltrekstationring. Het kleurringenprogramma is opgezet in overleg met de Wader Study Group die orde probeert te scheppen in de chaos aan kleurringprogramma's die langzamerhand dreigde te ontstaan. Het Texelse programma is dus "internationaal erkend" waardoor het ook in het buitenland mogelijk zal zijn met weinig moeite te achterhalen waar en wanneer bijv. wulp links wit A, rechts geel B is geringd.

Waarom de kleurringen?

De vraag waar het RIN-onderzoek zich op richt is wat de effecten zijn van verstoring op vogels die de Waddenzee als voedselgebied gebruiken. Om hier een antwoord op te krijgen moet je meer van een vogel weten dan hij/zij wegvliegt en misschien enige tijd niet kan foerageren. Je zult bepaalde vogels gedurende een langere tijd (bijv. een of meer laag-

waterperiodes) moeten volgen en zijn voedsel opname op langere termijn moeten vaststellen. Pas wanneer bekend is hoeveel voedsel een vogel nodig heeft, hoe groot zijn energieuitgifte is en of er voor een vogel mogelijkheden zijn voor eventueel verloren gegane tijd te compenseren zal men zich kunnen wagen aan voorspellingen over de consequenties van verstoringen voor een vogel. Het volgen van individueel herkenbare vogels gedurende lange tijd en het bepalen van hun voedselopname is een eerste stap in dit onderzoek. Het aanbrengen van kleuringen om vogels individueel herkenbaar te maken maakt deel uit van deze eerste stap. De bij scholeksters en wulpen aangebrachte ringen bieden de mogelijkheid met een telescoop tot op 200 m. afstand een individuele vogel te herkennen.

Waarnemen van gekleurringde vogels.

Een deel van de recent gevangen vogels zal inmiddels zijn vertrokken naar de broedgebieden of zal dit binnenkort gaan doen. Een deel van de gemerkte scholeksters zal echter tot de lokale broedpopulatie behoren en dus de komende tijd in de Mok, op het wad van de Schanserwaard, in de naburige weilanden of elders op Texel voedsel zoeken. Het is voor het RIN-onderzoek van belang zoveel mogelijk te weten te komen van de populatie gemerkte vogels. Daarom zullen in de toekomst regelmatig tellingen en inventarisaties op het zuidelijk deel van het eiland worden gehouden zowel bij hoog als bij laag water. We zullen echter niet alles zien. Zeker ten noorden van de lijn Ceres-Den Hoorn zal voorlopig weinig geïnventariseerd en geteld worden.

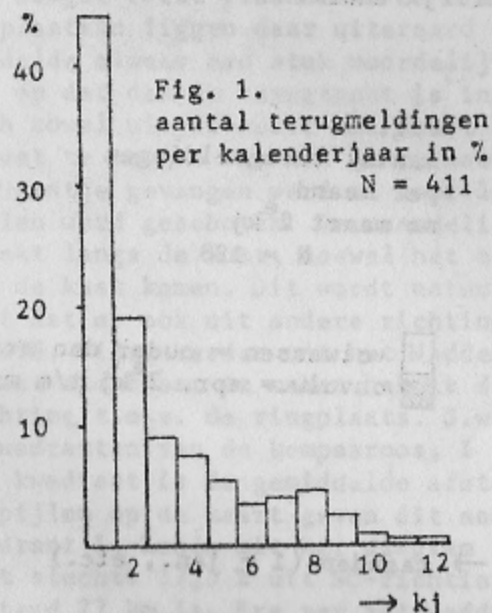
We willen daarom eenieder vragen om waarnemingen van gemerkte vogels aan ons toe te sturen. In het bijzonder zijn we geïnteresseerd in broedgevallen, waarnemingen van copulaties (is het gemerkte exemplaar een mannetje of een wijfje) of waarnemingen die iets zeggen over de sociale status van de vogel.

Van onze kant hopen we U via dit blad zo nu en dan te informeren over de vorderingen van het onderzoek.

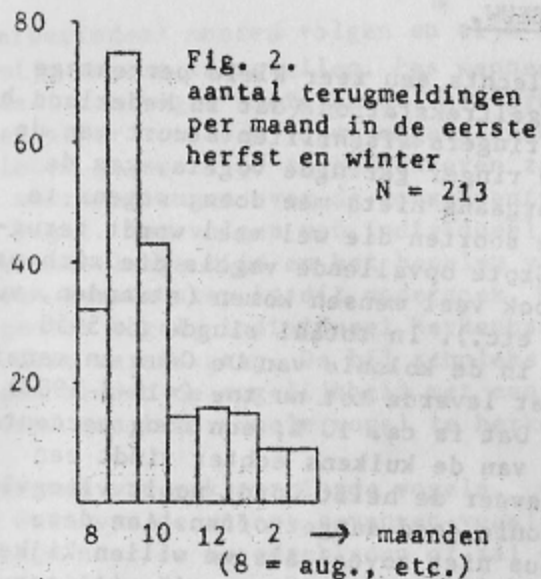
Cor Smit
02226-343 (overdag)
02220-4600 ('s avonds)

OVER DE TREK VAN DE ZILVERMEEUW.

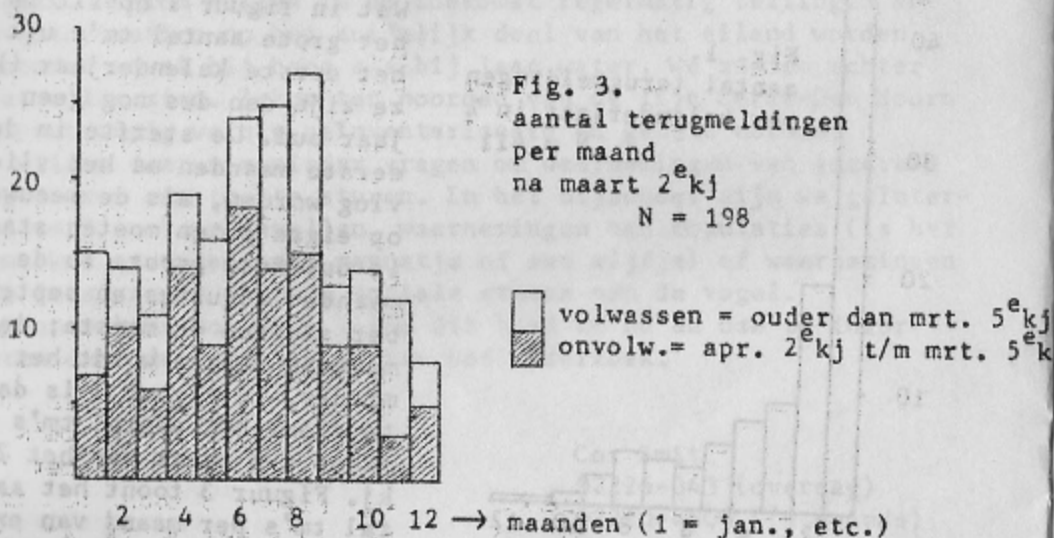
Van geringde vogels wordt slechts een zeer klein percentage terug gemeld. Hoewel het Vogeltrekstation (dat in Nederland het ringen coördineert) aan de ringers afschriften stuurt van de terugmeldingen van door die ringer geringde vogels, kan de individuele ringer daar doorgaans niets mee doen, wegens te weinig gegevens. Eén van de soorten die wel veel wordt teruggemeld is de zilvermeeuw. Grote opvallende vogels die zich vaak ophouden op plaatsen waar ook veel mensen komen (stranden, vuilnisbelten, havens, dijken, etc.). In totaal ringde ik 5958 zilvermeeuwekuikens; eerst in de kolonie van De Geul en vanaf 1975 in de Westerduinen. Dat leverde tot nu toe (=15-2-1983) ca. 600 terugmeldingen op. Dat is ca. 10 %, een hoog percentage dus. Tijdens het opgroeien van de kuikens echter vindt een enorme sterfte plaats: ongeveer de helft wordt nooit vliegvlug! En worden veelal in de kolonie dood aangetroffen. Aan deze terugmeldingen hebben we dus niet zoveel als we willen kijken waar de meeuwen naartoe trekken. Wel bruikbaar zijn 411 terugmeldingen (verder steeds afgekort tot tm of tm's).

In figuur 1 zijn deze tm's weergegeven naar de leeftijd waarop ze werden gemeld. Wat in figuur 1 opvalt is het grote aantal tm's uit het eerste kalenderjaar (kj); ze zijn dan dus nog geen jaar oud. De sterfte in de eerste maanden na het vliegvlug worden, als de meeuwen op eigen poten moeten staan, is dus zeer groot. In de maanden augustus en september sterven de meeste; de maanden daarna wordt het al minder. In figuur 2 is dat te zien: het aantal tm's per maand t/m maart van het 2^e kj. Figuur 3 toont het aantal tm's per maand van exx., ouder dan maart 2^e kj.

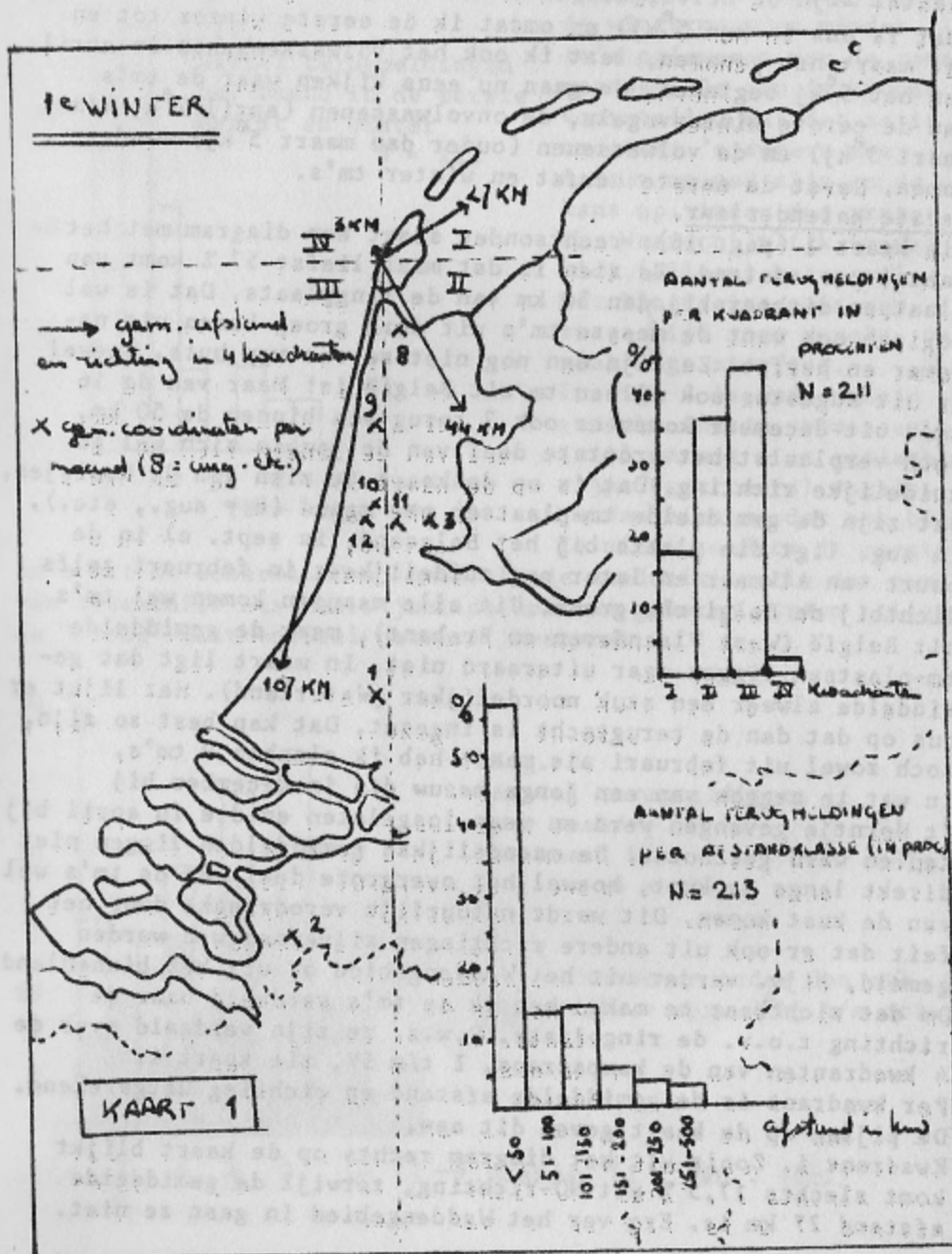
tm's uit de zomermaanden komen. Is de voedselsituatie dan soms van betekenis? Als medio juni de kuikens geboren worden stijgt de "vraag" naar voedsel natuurlijk enorm!

Meestal zijn de zilvermeeuwen in hun 4^e jaar geslachtsrijp (dat is dus in hun 5^e k) en omdat ik de eerste winter tot en met maart heb genomen, laat ik ook het volwassenchap in april van het 5^e k beginnen. We gaan nu eens kijken waar de tm's van de eerste wintervogels, de onvolwassenen (april 2^e k t/m maart 5^e k) en de volwassenen (ouder dan maart 5^e k) vandaan komen. Eerst de eerste herfst en winter tm's.

Eerste kalenderjaar.

Zie kaart 1 (pag. 16): rechtsonder staat een diagram met het aantal per afstand. Te zien is dat maar liefst 57 % komt van plaatsen dichterbij dan 50 km van de ringplaats. Dat is wel logisch ook want de meeste tm's uit deze groep komen uit nazomer en herfst. Ze zijn dan nog niet zo ver van huis. Hoewel er uit augustus ook al een tm uit België is! Maar van de 16 tm's uit december komen er ook 7 terug van binnen de 50 km. Toch verplaatst het grootste deel van de jongen zich wel in zuidelijke richting. Dat is op de kaart te zien aan de kruisjes. Dat zijn de gemiddelde tm-plaatsen per maand (8 = aug., etc.). In aug. ligt die plaats bij het Balgzand, in sept. al in de buurt van Alkmaar en later nog zuidelijker; in februari zelfs dichtbij de Belgische grens. Uit alle maanden komen wel tm's uit België (West-Vlaanderen en Brabant), maar de gemiddelde tm-plaatsen liggen daar uiteraard niet. In maart ligt dat gemiddelde alweer een stuk noordelijker (Waterland). Het lijkt er dus op dat dan de terugtocht is ingezet. Dat kan best zo zijn, doch zowel uit februari als maart heb ik slechts 9 tm's. En wat te zeggen van een jonge meeuw die in december bij 't Horntje gevangen werd en weer losgelaten en die in april bij Keulen werd geschoten! De maandelijkse gemiddelden liggen niet direkt langs de kust, hoewel het overgrote deel van de tm's wel van de kust komen. Dit wordt natuurlijk veroorzaakt door het feit dat er ook uit andere richtingen zilvermeeuwen worden gemeld, bijv. verder uit het Waddengebied of uit het binnenland. Om dat zichtbaar te maken heb ik de tm's verdeeld naar de richting t.o.v. de ringplaats. D.w.z. ze zijn verdeeld over de 4 kwadranten van de kompasroos, I t/m IV, zie kaart 1. Per kwadrant is de gemiddelde afstand en richting uitgerekend. De pijlen op de kaart geven dit aan. Kwadrant I. Zoals uit het diagram rechts op de kaart blijkt komt slechts 17,5 % uit NO-richting, terwijl de gemiddelde afstand 27 km is. Erg ver het Waddengebied in gaan ze niet.

Eén tm uit Duitsland beïnvloedt dit gemiddelde ook sterk. De meeste tm's uit deze richting komen van de Texelse oostkust en Vlieland.

Kwadrant II. Ruim éénderde deel van de tm's komt uit dit kwadrant. Uit de wintermaanden komen regelmatig terugmeldingen uit het binnenland (vooral langs de grote rivieren) en ook uit België. In Turnhout schijnt een actieve vogelringgroep te zitten die ook veel meeuwen vangt. Dat de gemiddelde afstand toch maar 44 km is, komt omdat er in de gehele periode veel tm's zijn uit het gebied van Balgzand, Wieringen en Afsluitdijk.

Kwadrant III heeft bijna 40 % van het totaal. De verste kwamen van 264 km uit België. Opvallend is dat alle Belgische tm's uit het binnenland van West Vlaanderen en uit de omgeving van Antwerpen komen en niet van de Belgische Noordzeekust!

Kwadrant IV. Dit zijn 5 tm's van het Texelse Noordzeestrand, NW van de broedkolonies.

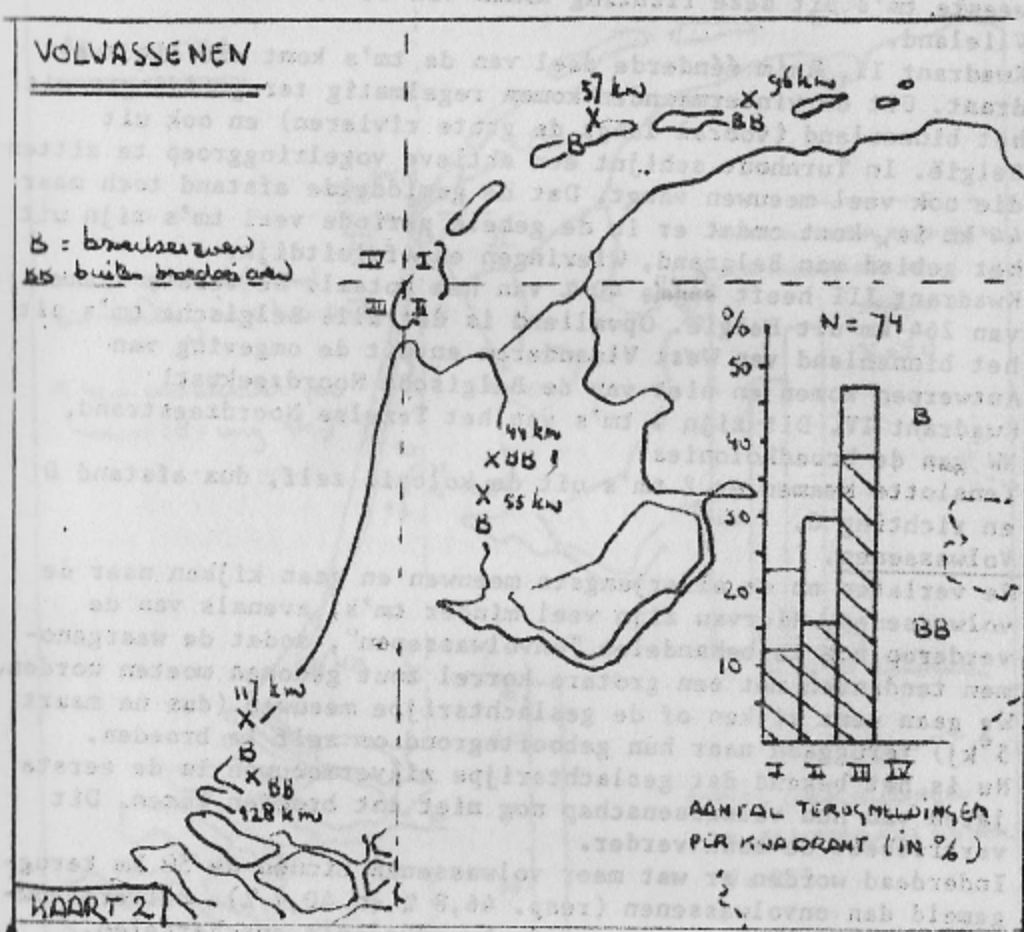
Tenslotte kwamen er 2 tm's uit de kolonie zelf, dus afstand 0 en richting 0.

Volwassenen.

We verlaten nu de allerjongste meeuwen en gaan kijken naar de volwassenen. Hiervan zijn veel minder tm's, evenals van de verderop nog te behandelen "onvolwassenen", zodat de waargenomen tendenzen met een grotere korrel zout genomen moeten worden. We gaan eens kijken of de geslachtsrijpe meeuwen (dus na maart 5^e kj) teruggaan naar hun geboortegrond om zelf te broeden. Nu is het bekend dat geslachtsrijpe zilvermeeuwen in de eerste jaren van hun volwassenschap nog niet tot broeden komen. Dit vertroebelt de zaak verder.

Inderdaad worden er wat meer volwassenen binnen de 50 km teruggemeld dan onvolwassenen (resp. 46,8 % en 40,4 %). Zilvermeeuwen kunnen hun kostje ver van de broedkolonie opscharrelen. In feite zouden al deze tm's van op de oude broedplaats teruggekeerde meeuwen kunnen zijn. Van de kolonies waar geringd werd zijn ook enkele tm's uit het broedseizoen (april t/m juli). Bij onvolwassenen en volwassenen beide 4 tm's; hetzelfde aantal maar resp. 7,1 en 13,8 % van het totaal, dus toch meer volwassenen; bovendien nog een volwassen dier van de ringplaats buiten het broedseizoen. Waar zitten nu de volwassenen die niet zijn teruggekomen naar de "eigen" kolonie? (Zo'n 20 % zit tussen 150 en 200 km ver, over het hele jaar gezien).

Op kaart 2 staan wat uitgebreidere gegevens.

De tm's zijn weer verdeeld naar kwadrant en ook gesplitst in binnen broedseizoen en buiten broedseizoen. Zoals uit het diagram blijkt zijn er geen tm's uit het 4^e kwadrant en is het aantal tm's uit het broedseizoen in I, II en III ongeveer even groot. Maar buiten het broedseizoen komen verreweg de meeste tm's uit III (de Hollandse en Zeeuwse kust). Opvallend is ook dat de gemiddelde plaatsen van tm in en buiten het broedseizoen vrij dicht bij elkaar liggen.

Een aanwijzing voor het feit dat de meeste volwassen meeuwen niet zo ver van hun broedplaats weg gaan in de winter (toch is het aantal tm's van de Hollands/Zeeuwse kust buiten het broedseizoen veel groter dan in de andere kwadranten)?

Kijken we nu even naar de gemiddelde tm-plaatsen in het broedseizoen (gemarkt met B). In het 1^e kwadrant ligt deze bij de Bosplaat (grote meeuwenkolonie!), in het 3^e kwadrant bij Den Haag (ook temidden van kolonies), maar in het 2^e kwadrant ligt de gemiddelde tm bij Hoorn. Dat lijkt op het eerste gezicht wat merkwaardig. Maar de verklaring is dat de tm-plaats bij Hoorn het gemiddelde is van 10 tm's. 7 daarvan komen van het Balgzand, de omgeving van Den Helder en Afsluitdijk (en kunnen dus best op Texel gebroed hebben), 1 uit West-Friesland, 1 uit Halweg en 1 uit Duisburg. En deze laatste verre tm beïnvloedt de gemiddelde tm-plaats dus sterk. Het nadeel van te weinig gegevens!

Onvolwassenen.

Onvolwassen zilvermeeuwen zitten het verst weg van de kolonie: 10,9 % komt van verder dan 200 km. Bij de eerste wintervogels en de volwassenen was dat resp. 7,5 en 6,3 %. Bij de onvolwassenen zijn zelfs 2 tm's van verder dan 300 km. De ene komt uit december uit noord Frankrijk (345 km), de andere uit juli uit noord Denemarken (477 km). Zoals uit het onderstaande overzichtje blijkt zijn de onvolwassenen het gehele jaar wat verder van Texel weg, terwijl beide groepen 's winters verder weg zijn dan 's zomers.

Gemiddelde afstand van de ringplaats in km.			
	broedseizoen (apr. t/m jul.)	winter (dec. t/m feb.)	gehele jaar
onvolwassenen	86	145	100
volwassenen	63	116	86

Dit waren dan wat uitwerkingen. Ongeveer wordt wel duidelijk waar 'onze' zilvermeeuwen heen gaan, maar voor een compleet beeld zijn veel meer tm's nodig. Het zou wel eens leuk zijn alle tm's van Texelse meeuwen van alle ringers die hier actief (geweest) zijn, te analyseren. Dat is een aardige klus, die ik aan anderen overlaat!

Lieuwe Dijkse.

MEEUWENNESTEN TELLEN !

14000000 mensen in een klein landje. En allemaal willen ze graag doen waar ze zin in hebben. Dus vindt er nogal wat "geruzie" plaats om de verdeling van de ruimte. De mooiste natuurgebieden worden al snel afgesloten om ook de natuur een kans te geven. En zo is het in de broedtijd praktisch nergens meer mogelijk eens lekker dwars door de duinen te sjouwen. Maar wij VWG-ers op Texel kunnen dat wel. SBB zit namelijk met een meeuwenprobleem. Néé, niet omdat ze zielige vogeltjes opeten of het graan van de boeren. Het probleem is dat het RIN het verloop van de aantallen meeuwen in ons land zo nauwkeurig mogelijk wil volgen, juist vanwege die andere problematiek. SBB wil dus graag alle nesten tellen. Maar in de loop der jaren zijn er heel wat meeuwen bijgekomen en heeft SBB al heel wat personeel moeten inleveren. De bewakers redden het alleen niet meer! Daarom mogen er "particulieren" helpen.

Op 28 mei a.s. om 7.00 uur ligt het in de bedoeling een zo groot mogelijk deel van de meeuwen in de Muy te tellen.

Verzamelen bij de bewakerskeet aan het eind van de Muyweg.

Als er binnen onze groep voldoende belangstelling is, maken we dit gebeuren tot een exclusieve VWG "happening".

Daarom moet eenieder die mee wil helpen zich voor 23 mei opgeven bij mij: 02228-676 (thuis) of 02228-741 (werk).

Blijken er niet voldoende liefhebbers in onze gelederen, dan komt er ook een oproep in de Texelse krant zodat ook "buitenstaanders" kunnen worden ingeschakeld.

Een soortgelijke oproep wordt overigens ook gedaan voor de meeuwen van De Geul. Daar broeden er nog meer (vuilnisbelt-effekt). Dus daar kunnen jullie ook nog helpen.

Draag je steentje bij aan het natuurbeheer. Help meeuwennesten tellen!

Adriaan.

WAARNEMINGEN NR. 8 (WINTER/VOORJAAR 1983).

Het wordt weer voorjaar! Als jullie dit lezen zingen misschien de eerste nachtegallen wel weer. In deze aflevering ook al een aantal "eerste" waarnemingen. We barsten meteen los.

Parelduiker: 10-1 1 ex. Mok (CS), 22-1 1 ex. waterfabriek (CS), op 27-2 nog steeds 1 ex. aldaar (FM), 28-2 1 ex. veerhaven waarschijnlijk zonder olie (CS).

Roodkeelduiker: deze soort werd door diverse waarnemers gemeld, vooral van Texel's zuidpunt.

Kuifaalscholver: 17-12-82 1 ex. Mok (CS).

Lepelaar: De geringde lepelaar die deze winter rond De Schorren verbleef was als nestjong geringd op Terschelling in juli '82 (meded. E. Poorter); 28-2 1 ex. De Geul (LD).

Zomertaling: 1^e en enige (?) waarneming op 3-3 4 exx. (w.v. 1 mannetje) Lunnetten (MG).

Krakeend: 1-3 12 exx. Waalenburg (LD), 5-3 16 exx. daar (FM).

Toppereend: 27-2 3 man. en 2 vr. exx. De Schans (FM).

IJseend: 24-2 1 ex. 't Horntje (WE), 27-2 3 ad. mannetjes bij IJzeren Kaap (FM).

Grote zaagbek: 28-3 1 vr. ex. kanaal Waalenburg (AD&SD&J. Overbeek).

Buizerd: van 27-2 t/m 10-3 1 zeer licht gekleurd ex., daarna niet meer gezien dus kennelijk een doortrekker, Westermient (LD).

Ruigpootbuizerd: 20-2 1 ex. Bleekersvallei (LD), 13-3 1 ex. De Slufter (AD&SD).

Zwarte wouw: 28-2 1 ex. over Hoge Berg naar NO (G. Licht).

Bokje: 4-3 1 ex. bij Biesbos (Westerduinen) (FM).

Houtsnip: 19-2 1 ex. bij AOK (LD). Al een doortrekker?

Bontbekplevier: in januari 8 à 9 exx. Mokbaai, in febr. 4 tot op 28-2 toegenomen tot 22 exx. en op 3-3 tot 28 (CS).

Grutto: van 10 tot 14-2 meest 2 exx. op de Lunetten; soms tijdelijk 1 of geen (MG); 10-2 1 ex. De Petten (dezelfde?), 23-2 wederom (beide Bruno Ens), 24-2 ook (CS); 27-2 1 ex. 2

Nieuweschild (FM) en op 2-3 3 exx. Waalenburg (WE); daarna mee

Zwarte ruiter: 10-2 1 ex. Kleiput (MG).

Kluut: 22-1 2 exx. De Mok, 12 Wagejot en 19 De Slufter; vanaf 15-3 weer toename in de Mok (alles CS).

Grote jager: nog enkele winterwaarnemingen: 26-12-82 1 ex. 2 paal 15 en 10-1 1 ex. De Mok (CS).

Grote burgemeester: 10-1 1 1^ejaars-ex. bij het RIN (CS).

Dwergmeeuw: van 10-12-82 tot 9-1 1 tot 4 exx. NIOZ-plasje en achter veerboot (M.Leopold e.a.); 5-2 2 exx. (ad) Marsdiep (FM).

Zeekoet: Op enkele plaatsen nabij de kust gezien; 5-2 4 exx.

Marsdiep (FM), 20-2 2 exx. NIOZ-haven actief foeragerend, gezond lijkend (M.Boom, J.v.Groeningen, G.Visch en MG).

Alk: 16-2 1 ex. bij 't Horntje (FM).

Kleine alk: 2-2 1 ex. bij Den Burg gevonden (storm) en op NRC gestorven, 6-2 1 ex. ogenschijnlijk geheel fit W'zee bij Krassekeet (HH&W.Snijder).

Papegaaiduiker: 4-2 1 dood ex. op strand (G.Witte), 6-2 3 exx. (onvolwassen) dood op strand tussen paal 12 en 19 (H.Brugge, RW&FM); het dier van 16-1 was geringd op 21-3-75 als tenm. 3 jaar oud dier op Isle of May (Schotse oostkust), 580 km. van Texel.

Grote pieper: mogelijk 2 exx. in De Nederlanden op 19-3 (DS&HH&G.Witte). Voorjaarswaarnemingen zijn zeldzaam!

Witte kwikstaart: 3-3 1 ex. (eerste) Oudeschild (MG); 4-3 1 ex. Rozendijk (FM); 6-3 1 ex. De Koog (AD); 10-3 1 ex. NIOZ-haven (CS).

Rouwkwikstaart: op 27-2 al 1 ex. De Koog (K.Kuip); 28-2 2 exx., 1-3 en 13-3 1 ex. en 14-3 2 exx. allemaal De Koog (AD&SD).

Ondertussen op 6-3 4 mannetjes Rozendijk (FM) en op 13-3 1 vr. Oudeschild, en daar op 19-3 1 mannetje (MG); op 29-3 1 vr. ex. De Nederlanden (AD&SD). Het is zaak vooral in maart alle kwikstaarten te bekijken, er zitten misschien wel meer rouwkwikken tussen dan je zou denken! (Hoe vroeger hoe meer kans? Ik ben er trouwens niet zeker van dat "mijn" witte van 3-3 niet tot deze ondersoort behoorde! MG).

Grote lijster: 1^e: 15-2 1 ex. De Dennen (FM&RW).

Tapuit: 1^e: 29-3 1 mn. ex. De Nederlanden (AD&SD).

Roodborsttapuit: soms is deze soort wintergast, maar dit jaar waarschijnlijk niet; 1^e: 12-3 1 vr. ex. weiland De Dennen (FM&RW) en 1 mn. ex. Westerdunen (FM); 13-3 1 vr. ex. Zanddijk (AD&SD).

Zwarte roodstaart: we hadden al een december-waarneming (zie vorige nummer); de waarneming van 1 ad. mannetje bij het AOK op 24-2 (CS) zou hetzelfde ex. kunnen betreffen. De eerste trekwaarneming is dan 6-3 1 vr. ex. De Koog (AD), daarna 18-3 1 mn. ex. Oudeschild (deze bleef er tenm. tot 31-3, MG), en ook 1 mn. ex. Westerslag en 1 vr. ex. Rozendijk (FM); dan meer.

Zwartkop: na de dec.- waarn. uit De Koog nu een wintergeval in Den Burg: 10 en 11-2 1 vr. ex. Beatrixlaan (DS); of de maart-waarnemingen nu beschouwd moeten worden als wintergevallen of vroege trek laat zich slechts raden: 12-3 1 vr. ex. Schilderend (WE) en 18-3 1 vr. ex. Molendwarsstraat (DS).
Tijftjaf: 1^e waarn. of wintergeval (?) 27-2 1 ex. Mienterglop (H.Fischer); daarna pas weer na half maart: 19-3 tenm. 2 exx. zingend De Dennen (AD).

Sneeuwgorst: grootste aantal bijeen dat gemeld werd: 18-2 ca. 15 exx. Wagejot (LD); laatste waarn. 15-3 2 exx. bij Utopia (LD).

Frater: 16-1 ca. 35 exx. De Schorren (HH); 18-2 ca. 15 exx. Wagejot (LD) en 13-3 18 exx. De Slufter (AD&SD).

Barmsijs, Grote: 15-2 15 exx. De Dennen (FM&RW).

Barmsijs, Kleine: vanaf 10-3 (toen ca. 5 exx.) regelmatig Westermient (LD).

Kruisbek: 31-1 12 exx. direkt z. van De Koog; in febr. daar regelmatig gehoord tot 6-3 ca. 10 exx. Orchismient (AD&SD). Op 19-2 ca. 40 exx., w.v. waarschijnlijk 15 grote, sneeuw-etend in hotel Bos en Duin (DS&H.Witte). LD ziet in het z.d. deel van de Dennen op 17-2 12 exx.; op 23-2 een copulerend paartje; op 24-2 7 exx.; op 10-3 1 alarmerend mannetje en op 26-3 2 exx.. Hierbij dus uiterst broedverdachte waarnemingen! (Kruisbekken broeden in de late winter of het vroege voorjaar).

Grote kruisbek: 31-1 5 exx. Westermient (LD), 19-2 ca. 15 exx. Bos en Duin (zie boven) (DS&H.Witte); 24-2 tenm. 1 ex. Westermient (LD) en 22-2 30 exx. Californiëbos en 8 exx. De Dennen (FM).

Roek: 28-2 doortrek langs de dijk bij Oudeschild naar W, 3 en 3 exx. (MG), 12-3 3 exx. hoog over De Koog naar N (AD), 27-3 5 exx. Haffelderweg (DS).

Afkortingen waarnemers: AD, LD en SD resp. Adriaan, Lieuwe en Sytske Dijksen; WE Wilma Eelman; MG Marcel Groenendaal; HH Henk Hin; FM Frits-Jan Maas; CS Cor Smit; RW Richard Witte.

In verband met vakantie de nieuwe waarnemingen s.v.p. uiterlijk op 15 mei inleveren/doorgeven/doorbellen bij mij, Adriaan 02228-676 thuis of 741 werk.

BESTUUR.

Penningmeester: Hans Witte, Warmoesstraat 69, 1791 CP Den Burg. Rabo-nr 362569495 t.n.v. VWG Texel en bovenstaand adres.

Redactie: Marcel Groenendaal, De Ruyterstraat 130, 1792 AP Oudeschild (02220-4182) en Gerard Nieuwland, Zeebries 6, 1791 HL Den Burg (02220-4405).

Voorzitter: Dick Schermer, Molendwarsstraat 2, 1791 DN Den Burg (02220-4239).

Waarnemingensecretaris: Adriaan Dijksen, Duinroosstraat 20, 1796 BJ De Koog (02228-676).

PLAATJES.

Afgezien van alle tekstgebonden figuren, diagrammen, kaarten enz. staan er in dit nummer eigenlijk maar twee losse plaatjes! Frits-Jan Maas tekende ze: pag. 4 en 23.

De "voorraad" is helemaal op!

Daarom roep ik nu iedereen op om tekeningetjes te maken (op dun, wit papier graag, en met zwarte pen/stift/potlood) voor de volgende Skor(ren). Vooral mensen die dat nog nooit gedaan hebben moeten niet schromen; ieder's bijdrage wordt reikhalzend tegemoet gezien! Vóór 1 juni moet de copy binnen zijn voor nr. 3.

Marcel.